EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 8.6.2018
COM(2018) 442 final

2018/0232 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

millega luuakse tollikoostöö programm „Toll“

{SEC(2018) 295 final} - {SWD(2018) 321 final} - {SWD(2018) 322 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

2. mail 2018 võttis komisjon vastu paketi järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohta ajavahemikuks 2021–2027[1]. Komisjon tegi ettepaneku võtta vastu uus ja tänapäevane pikaajaline eelarve, mis on tihedalt seostatud 27-liikmelise liidu poliitiliste prioriteetidega. Kavandatud eelarves on uued rahastamisvahendid ühendatud ajakohastatud programmidega, et saavutada tõhusalt liidu prioriteedid. Neile alustele tuginedes teeb komisjon ettepaneku kehtestada eelarverubriigi „ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond“ alla kuuluv uus tolliprogramm. Kõnealuse programmiga toetatakse tolliasutuste koostööd, nagu on kirjeldatud mitmeaastase finantsraamistiku ettepaneku lisatud teatises[2].

Käesolevas õigusakti ettepanekus on kohaldamisajaks määratud 1. jaanuar 2021. Ettepanek esitatakse 27 liikmesriigile, sest 29. märtsil 2017 sai Euroopa Ülemkogu Ühendkuningriigilt teate tema kavatsuse kohta astuda välja Euroopa Liidust ja Euratomist Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 50 kohaselt.

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Tolliliit on olnud 50 aastat oluline näide ELis toimuvast edukast lõimumisest. See on üks vähestest ELi ainupädevusse kuuluvatest valdkondadest, ilma milleta ei oleks olnud võimalik kaotada sisepiire. EL on suurim kaubandusblokk maailmas, tema osakaal kogu maailmakaubanduses on 15 %. Tollideklaratsioonide koguarv on viimasel viiel aastal pidevalt kasvanud: 2016. aastal esitati 313 miljonit deklaratsiooni ehk kümme deklaratsiooni sekundis, kusjuures 98 % neist esitati elektrooniliselt.

Toll aitab kaitsta liidu ja liikmesriikide finantshuve ning kontrollides ELi välispiirile saabuvat kaupa, kaitseb ta ka avalikkust terrorismi ning tervise-, keskkonna- ja muude ohtude eest. Toll kohaldab enam kui 60 tollivaldkonna välist õigusakti, milles käsitletakse muu hulgas kahesuguse kasutusega kaupa, tulirelvi, narkootikumide lähteaineid, sularaha liikumist, intellektuaalomandiõigusi, rahvatervist, tooteohutust ja tarbijakaitset ning elusloodu ja keskkonna kaitset. Tolliasutustel on ülitähtis roll ka tarneahela terviklikkuse kindlustamisel ja terroriorganisatsioonide rahaliste vahendite liigutamise tõkestamisel. Tollivaldkonna riskijuhtimise jaoks välja töötatud tulevane impordikontrollisüsteem (ICS2) aitab märkimisväärselt suurendada liidu ning selle kodanike ja ettevõtjate julgeolekut. Peale selle suurendavad uued probleemid, mis tekivad seoses kiiresti muutuvate tehnoloogialahenduste (digiteerimine, seotus, asjade internet, plokiahel) ja ärimudelitega (e-kaubandus, tarneahela optimeerimine), vähenenud avaliku sektori rahaliste vahenditega, maailmakaubanduse üha suureneva mahuga ning lakkamatu rahvusvahelise kuritegevuse ohu ja julgeolekuohtudega, pidevalt survet parandada tolliliidu toimimist ja laiendada tolliasutuste täidetavate ülesannete ulatust.

Alates 2016. aastast on tolli uus õigusraamistik liidu tolliseadustik. Liidu tolliseadustiku põhieesmärgid on teha lõpp paberipõhistele menetlustele ning digiteerida kauplejate ja tolli vaheline suhtlus, samuti tõhustada seoses veoseid käsitleva eelteabega riskijuhtimist. Liidu tolliseadustikuga on käivitatud ulatuslik digiteerimisprojekt, mille tulemusel peaks 2020. aastaks olema enamjaolt sisse seatud 17 erinevat elektroonilist süsteemi. Mõni süsteem võetakse kasutusele järk-järgult aastaks 2025. Need elektroonilised süsteemid hõlmavad kõiki tolliprotseduure ja on seetõttu tolliliidu toimimist silmas pidades kesksel kohal. Täieliku

[1] COM(2018) 322 final
[2] COM(2018) 321 final

rakendamise korral aitab liidu tolliseadustik suurendada Euroopa ettevõtjate konkurentsivõimet ning saavutada olulise tasakaalu tollikontrolli ning liitu läbivate, liitu suunatud või liidust lähtuvate seaduslike kaubavoogude sujuvamaks muutmise vahel.

Ühendkuningriigi eelseisev lahkumine EList tähendab Ühendkuningriigi kui liikmesriigi eraldumist olemasolevatest elektroonilistest süsteemidest, mida rahastatakse programmi „Toll 2020“ raames. Neid mõjusid ja kulusid ei ole siiski võimalik täpselt hinnata ja seetõttu neid käesolevas dokumendis ei käsitleta, sest ELi ja Ühendkuningriigi vaheliste läbirääkimiste praeguses etapis ei ole need ikka veel suures osas teada.

Seda kõike on võimalik saavutada ainult liikmesriikide tolliasutuste omavahelise, tolliasutuste ja muude asutuste vahelise ning tolliasutuste, kauplejate ja muude kolmandate isikute vahelise tõhusa operatiivkoostööga. Kavandatud programmiga, mis on programmi „Toll 2020“ jätkuprogramm, toetatakse tollivaldkonnas tehtavat koostööd.

Tollikoostöö ja suutlikkuse suurendamine koosneb ühelt poolt inimestevaheliste võrgustike loomise ja pädevuse suurendamise meetmetest ning teiselt poolt infotehnoloogia (IT) suutlikkuse suurendamise meetmetest. Esimese valdkonna meetmetega lihtsustatakse heade tavade ja tegevusalaste teadmiste vahetamist liikmesriikide ja muude programmis osalevate riikide seas, keskendudes eeskätt projektipõhisele struktureeritud koostööle, mis võimaldab osalevatel riikidel teha koostööd sügavuti ja lõimitult, sillutades niiviisi teed tolliliidu edasiseks arenguks. Teise valdkonna meetmed annavad võimaluse rahastada programmi kaudu IT-taristut ja -süsteeme, sealhulgas kauplejate ja tolli vahelise suhtluse digiteerimist ning tõhustatud riskijuhtimist, mis võimaldab liidu tolliasutustel saada täisväärtuslikeks elektroonilisteks haldusasutusteks.

- **Kooskõla kehtivate õigusnormidega**

Käesolev ettepanek on kooskõlas liidu tolliseadustikuga[3] ja muude õigusaktidega, mida toll peab kohaldama.

Käesolev ettepanek on kooskõlas ka olemasoleva programmiga „Toll 2020“, mille eesmärk on toetada tolliliidu toimimist ja ajakohastamist, et tugevdada osalevate riikide, nende tolliasutuste ja ametnike koostöö kaudu siseturgu. Ettepanekuga nähakse ette tegevus-, korralduslik, metoodika- ja eelarveraamistik, et rakendada ELi tollipoliitika eesmärke ja meetmeid.

Käesolev ettepanek on järg praegusele programmile, kuid sellega tihendatakse koostööd ning suurendatakse hõlmatud elektrooniliste süsteemide arvu ja võimalust teha teatud tasemel uuendusi.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Ettepanek on kooskõlas muude liidu tegevuspõhimõtetega, eelkõige muude kavandatud ELi tegevusprogrammide ja fondidega, millega taotletakse seonduvates pädevusvaldkondades sarnaseid eesmärke.

Programm on tihedalt seotud uue tollikontrolli seadmete vahendiga (üks kahest uue integreeritud piirihalduse fondi komponendist), millest toetatakse rahastamiskõlblike seadmete ostmist, hooldamist ja ajakohastamist. Tolliprogrammi kaudu toetatakse kõiki seonduvaid meetmeid, nagu seadmetega seotud vajaduste hindamisel tehtav koostöö, ostetud vahenditega seotud koolituse pakkumine jne.

[3] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

Lisaks, kuna tolliprogrammi eesmärk on toetada tolliasutusi muu hulgas ELi finantshuvide kaitsmisel, on programmil seos tegevusega, mida Euroopa Pettustevastane Amet viib ellu kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikliga 325, võideldes liidu finantshuvide kaitsmiseks pettusega, ning ELi pettustevastase võitluse programmiga. ELi pettustevastase võitluse programmi ja tolliprogrammi vahel esineb koostoime, kuna neist esimese eesmärk on kaitsta liidu finantshuve ja teise eesmärk on toetada tolliliidu nõuetekohast toimimist, millega panustatakse samuti liidu finantshuvide kaitsmisse. Seega on neil programmidel erinev kese, kuid nende raames saab võtta vastastikku täiendavaid meetmeid. Koostoime on võimalik saavutada ka Euroopa Prokuratuuri tegevusega ning õigluse, õiguste ja väärtuste fondi õigusprogrammiga seoses ELi tollialaste õigusaktide kohaldamise teemalise koolituse pakkumisega.

Tolliprogrammiga kavatsetakse tagada ka tooteohutus ja Euroopa tarbijate kaitse ning tagada ELi tööstusele võrdsed tingimused. Seepärast on sellel seoseid ühtse turu programmi algatustega, mille eesmärk on tugevdada turujärelevalvet ning kanda hoolt selle eest, et ELi turule sisenevad vaid nõuetele vastavad ja ohutud tooted.

Et lahendada julgeolekuprobleeme ja võidelda kuritegevusega, võiks uurida koostoimet Sisejulgeolekufondiga. Mastaabisääst võib olla eelkõige seotud mitme asutuse vahelise koostöö, tollikontrolli seadmete ja muude suutlikkuse suurendamise meetmetega.

Peale selle esineb tegevustasandil märkimisväärne koostoime programmiga „Fiscalis“, mille kaudu toetatakse maksustamisalast koostööd. Elektrooniliste süsteemide valdkonnas toimub ühiste komponentide, nagu andmekeskuse taristu ja ühise teabevõrgu vastastikune rikastamine ja ühine rahastamine. Sisse on seatud identsed IT-süsteemide juhtimise meetodid ja ühised horisontaalsed toetusmehhanismid. Kasutatakse sama liiki ühismeetmeid ning inimeste suutlikkuse suurendamisel ja koolitamisel rakendatakse sarnast lähenemisviisi. Programmi juhtimine – ettepanekute ja meetmete haldamine, rakendusaktid, tulemuslikkuse järelevalve – on täielikult ühtlustatud. Lisaks on tekkinud ja üha suureneb vajadus maksuasutuste ja tolli vaheliste ühismeetmete järele, eriti e-kaubanduse valdkonnas.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta otsusega 70/2008/EÜ tolli ja kaubanduse paberivaba keskkonna kohta nähakse tolli jaoks ette mitmeaastane strateegiakava, et koordineerida tollivaldkonnas kasutatavate elektrooniliste süsteemide väljatöötamist ja toimimist, mida rahastatakse peamiselt käesoleva programmi raames. Et tagada käesoleva programmi ja mitmeaastase strateegiakava sidusus ja kooskõla, lisatakse otsuse asjakohased sätted käesolevasse programmi. Uue ettepanekuga tunnistatakse kehtiv e-tolli käsitlev otsus[4] kehtetuks ja ettepanekust saab seega elektroonilise tolli mitmeaastase strateegiakava (MASP-C) alus.

Peale selle võib IT-valdkonnas tekkida tõenäoliselt veelgi suurem koostoime mitmesuguste liidu algatustega, nagu digitaalse Euroopa programm,[5] kõik programmid, mis kasutavad (olulisi) elektroonilisi süsteeme, Euroopa ühendamise rahastu (CEF) koostisosade korduskasutamine,[6] Euroopa koosvõimeraamistik,[7] IKT standardimise töökava,[8]

---

4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta otsus nr 70/2008/EÜ tolli ja kaubanduse paberivaba keskkonna kohta (ELT L 23, 26.1.2008, lk 21).

5 COM(2018) 434

6 https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-commission-launches-eu-blockchain-observatory-and-forum

7 https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/CEF+Digital+Home

8 COM(2017)134

finantstehnoloogia tegevuskava,[9] programm „Euroopa horisont“,[10] ELi plokiahela vaatluskeskus ja foorum[11] ning muud pettuse ja küberturvalisuse riskidega seotud algatused.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Kuna käesoleval ettepanekul on mitu erinevat, kuid omavahel seotud eemärki, on ettepanekul mitu õiguslikku alust:

– ELi toimimise lepingu artikkel 33, milles kutsutakse üles võtma seoses tollikoostöö ja ELi tolliliiduga liidu meetmeid;

– ELi toimimise lepingu artikkel 114, milles kutsutakse üles võtma seoses siseturuga liidu meetmeid, ning

– ELi toimimise lepingu artikkel 207, milles kutsutakse üles võtma seoses ühise kaubanduspoliitikaga liidu meetmeid.

ELi toimimise lepingu artikkel 33 on mõeldud praeguse programmi raames tehtava tollikoostöö jätkamiseks. Peale selle – et hõlmata kõikvõimalikud ülesanded, mida tolliasutused peavad piiridel täitma arvukates väljapoole tollikoostööd jäävates valdkondades – põhineb ettepanek ELi toimimise lepingu artiklitel 114 ja 207.

ELi meetmeid on vaja ka rahvusvahelistest lepingutest tulenevate, eelkõige Maailma Kaubandusorganisatsiooni raames võetud kohustuste tõttu.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Meetmeid tuleb võtta pigem liidu kui liikmesriikide tasandil järgmistel põhjustel:

– tolliliit kuulub liidu ainupädevusse. Andes oma volitused üle liidule, nõustusid liikmesriigid, et tollivaldkonnas on parem võtta meetmeid liidu tasandil. Paraku ei taga liidu õigusraamistik iseenesest piisavalt tolliliidu nõuetekohast toimimist. Seda tuleks täiendada tolliprogrammiga ette nähtavate toetavate meetmetega, et tagada ELi tollialaste õigusaktide ühtne ja ühtlustatud kohaldamine;

– paljud tolli valdkonnas rakendatavad meetmed on piiriülesed, hõlmates ja mõjutades kõiki liikmesriike, mistõttu ei saa üksikud liikmesriigid neid tulemuslikult ja tõhusalt rakendada. Liidu meetmed on vajalikud, et anda tollitööle Euroopa mõõde, vältida siseturu moonutusi ja toetada liidu välispiiride tõhusat kaitset;

– liidu meetmed on põhjendatud, et tagada tolliliidu ja seda reguleeriva ühise õigusraamistiku nõuetekohane toimimine ja edasiarendamine, sest nad on osutunud kõige tõhusamaks ja tulemuslikumaks vahendiks ELi tolliliidu ja tollikoostöö rakendamisel esinevate puuduste kõrvaldamisel ja probleemide lahendamisel.

- **Proportsionaalsus**

Meetmete võtmine ELi tasandil on palju tõhusam kui nende jätmine liikmesriikide võtta.

Lõviosa kavandatud eelarvest kulutatakse IT-suutlikkuse suurendamise meetmetele. Tollikoostöö tugisammas on kõrgturvatud spetsiaalne teabevõrk. Ühine võrk tagab, et iga

[9] https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/ict-standardisation_en

[10] https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/fintech_en#action-plan.

[11] https://ec.europa.eu/info/designing-next-research-and-innovation-framework-programme/what-shapes-next-framework-programme_en

siseriiklik asutus peab mis tahes teabe vahetamiseks võtma ühise taristuga ühendust vaid üks kord. Sellise taristu puudumise korral peaksid liikmesriigid võtma ühendust 26 korda ehk iga liikmesriigi süsteemiga. Valitud lähenemisviisi aluseks on Euroopa elektrooniliste süsteemide ülesehitamine ühiste ja riiklike komponentide kombineerimise teel. Seda on eelistatud täielikult tsentraliseeritud IT-struktuurile, kuna selle puhul jääb vastutus eelarve eest osaliselt liikmesriikidele, kes arendavad riigi tasandil välja riiklikud elektroonilised komponendid, võttes arvesse ka riiklikke eelistusi, nõudeid ja piiranguid. Seega edendatakse koostalitlusvõimet ja omavahelist ühenduvust siseturu huvides proportsionaalselt.

Komisjon teostab vastavalt aluslepingutes sätestatud tingimustele koordineerivaid, täitev- ja juhtimisfunktsioone. Võttes arvesse liidus tolli valdkonnas kindlaks tehtud praegusi ja tulevasi probleeme, peab komisjon eriesindajate kaudu pikaajaliselt koordineerima liikmesriikide tolliasutuste operatiivtasandi tegevust. Programmi mitmesugused foorumid ja vahendid on komisjonile asjakohaseks raamistikuks koordineerimisülesande täitmisel tolli valdkonnas.

- **Vahendi valik**

Kooskõlas mõjuhinnangu järeldustega on asjakohane ELi sekkumine rahastamisprogrammi kaudu. Komisjon teeb ettepaneku programmi „Toll 2020“ jätkuprogrammi kohta.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide tagasivaateline hindamine või toimivuse kontroll**

Käesolevas ettepanekus on arvesse võetud programmi „Toll 2013“ lõpphindamise käigus esitatud soovitusi ja programmi „Toll 2020“ pooleliolevate vahehindamiste esialgseid tulemusi. Programmi „Toll 2013“ lõpphindamine[12] oli üldiselt positiivne, pidades silmas programmi „Toll 2013“ panust poliitika eesmärkide saavutamisse ja aidates tolliasutustel ühiselt toimida. Suurimad saavutused saab kokku võtta järgmiselt:

– ohutuse ja julgeoleku edendamine, sealhulgas impordikontrollisüsteemi ja tolli riskijuhtimissüsteemi täielik rakendamine ning volitatud ettevõtjaid ja ettevõtjaid hõlmavate süsteemide ühtlustamine;

– kaubavahetuse hõlbustamine, võimaldades tolliliidul kiirendada kauba, sealhulgas transiitkauba liikumist, vabastamist ja tollivormistust, tagades samas kauba ohutuse;

– ELi finantshuvide kaitse tänu tsentraliseeritud andmebaaside kasutamisele ja riskijuhtimissüsteemide tõhususe suurendamisele.

Vaatlusaluse perioodi saavutustes ei nähtud pelka juba olemas olevate suundumuste arengut. Pigem olid need saavutused olulised ja teedrajavad (eriti julgeoleku ja ohutusega seotud elektrooniliste süsteemide kasutuselevõtu osas) ning märgiks suurest edasiminekust programmi põhieesmärkide saavutamise poole.

Hindamise käigus tehti kindlaks programmiga kaasnev suur ELi lisaväärtus, eelkõige seoses programmi rolliga ELi õigusaktide rakendamise toetamisel riikide tasandil. Programmi kaudu rahastatud elektroonilised süsteemid täiendasid hästi liikmesriikide algatusi ja olid peamiselt seotud ELi õigusaktide rakendamisega. Selle tulemusel jäid tekkimata halduskulud, mis oleksid tekkinud juhul, kui iga liikmesriik oleks pidanud sarnase elektroonilise süsteemi ise

12 https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/common/publications/studies/customs_2013_final_evaluation_report.pdf.

välja töötama. Mitmel põhjusel peeti väga oluliseks programmi ühismeetmete kaudu edendatud võrgustike loomist, sealhulgas seetõttu, et nende abil tagati ühiste õigusaktide järjepidev kohaldamine, levitati parimaid tavasid ja suurendati usaldust, mida ametiasutustel oli vaja selleks, et tegutseda nii, justkui nad oleksid üks asutus.

Programmi „Toll 2020" vahehindamise esialgsed tulemused võib kokku võtta järgmiselt[13].

– Asjakohasus: huvi, mida liikmesriikide ametiasutused näitasid üles aktiivse programmis osalemise vastu, osutab sellele, et programmi tegevused ja tegelikud vajadused on omavahel vastavuses. Liikmesriikide ametiasutused pidasid kõige kasulikumateks ühismeetmeteks töövisiite, millele järgnesid tihedalt seminarid, õpikojad, projektirühmad ja vastloodud eksperdirühmad.

– Tulemuslikkus: tolliasutused on nõus, et programmi ühismeetmed aitasid parandada ametiasutuste vahelist teabevahetust. Programmi raames välja töötatud koolitusmoodulid tõid kaasa ühtsema lähenemise ELi tollialaste õigusaktide kohaldamisele osalevate riikide seas.

– Tõhusus: programmitsükli ja iga-aastaste tööprogrammide ettevalmistamise menetlused olid üldiselt positiivsed. Mis puudutab tulemusjuhtimisraamistikku, siis selle rakendamist peeti enamasti edukaks. Ehkki andmed on saadud peamiselt osalejate endi käest, tundub, et neid on kogutud süsteemselt ja et neist saab kasulikku teavet. Samas ei ole selge, mil määral kasutatakse tulemusjuhtimisraamistiku andmeid juhtimisotsuste tegemisel või varajase hoiatamise süsteemina programmi sekkumiste suunamisel. On vaja lihtsustada praegust järelevalvesüsteemi, eelkõige silmas pidades mõjunäitajate arvu ja tegevuse jälgimisega seotud vormide pikkust.

– Sidusus: ollakse laialdaselt nõus, et ühismeetmed aitavad ELi õiguse järjekindla kohaldamise toetamise ja Euroopa elektrooniliste süsteemide haldamise kaudu ellu viia riiklikke algatusi. Samuti on teada antud, et programmi raames toetatavad algatused täiendavad liikmesriigi tasandi algatusi.

– ELi lisaväärtus: liikmesriikide tolliasutused olid üldiselt rahul sellega, mil määral saavutatakse programmi abil tulemused, mida liikmesriikide ametiasutused ei suudaks üksi tegutsedes saavutada. Suur osa hindamisküsimustikele vastanutest leidis samuti, et programm aitab suurendada usaldust ning lähendada ELi liikmesriikide ja teiste osalevate riikide (kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid) tolliasutusi. Samuti on esialgsetest küsitlustulemustest näha, et vahendite koondamise tulemusel suureneb tõhusus, eriti IT-valdkonnas (mastaabisääst ja vähenenud arenduskulud). Esialgsed tulemused osutavad ka raskustele, mis tekivad liikmesriikide ametiasutustel riiklike kaalutluste ja ELi tollinõuete sobitamisel: erinevad huvid võivad mõnel juhul takistada ELi lisaväärtuse realiseerumist ning mõni liikmesriigi ametiasutus väljendas ka oma nördimust vajaduse üle kohandada oma püüdlusi vähem edasipüüdlike riiklike tolliasutuste omadega.

• **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Komisjon tellis mõjuhinnangu toetamiseks välisuuringu, mis hõlmas sihtotstarbelisi konsultatsioone, et koguda laiemalt sidusrühmade seisukohti. Võttes arvesse programmi konkreetset kohaldamisala (ainsad otsesed toetusesaajad on tolliasutused), keskenduti

[13] IT-valdkond on hõlmatud piiratult, sest ITga seotud küsimustikule esitatud vastuste analüüsimine ja juhtuuringud ei olnud käesoleva mõjuhinnangu koostamisel veel lõpule viidud.

konsultatsioonide korraldamisel tolliasutustele, pidades arutelusid projektirühmades, külastades riike ning tehes juht- ja sihtuuringuid. Lisaks küsitleti ettevõtjate ühendusi ja ettevõtjaid, teadlasi ning programmis „Toll 2020“ osalejaid ja rahvusvahelisi organisatsioone (nt Maailma Tolliorganisatsioon).

Toimus avatud avalik konsultatsioon ELi fondide kohta investeeringute, teadusuuringute ja innovatsiooni, VKEde ja ühtse turu valdkonnas. Selle raames koguti kodanike seisukohti, muu hulgas tolliliiduga seotud poliitikaprobleemide ja ELi sekkumise vajaduse kohta.

- **Väliseksperdid**

Komisjon tellis välisuuringu, et hankida käesoleva mõjuhinnangu toetamiseks kvantitatiivset ja kvalitatiivset teavet. Selle uuringu eesmärk oli 1) selgitada välja 2020. aasta järgset tollimaastikku kujundavad põhitegurid ning tolliliidu ja liikmesriikide tolliasutuste ees seisvad probleemid ning määrata kindlaks väljaselgitatud teguritest ja probleemidest lähtuva ELi tasandi sekkumise eesmärgid; 2) teha kindlaks võimalikud ELi poliitikavariandid nende eesmärkide saavutamiseks ja ELi tulevaste rahastamismeetmete kasutamiseks ning hinnata kindlakstehtud variantide eeldatavat majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõju ning 3) võrrelda variante, lähtudes kindlaksmääratud kriteeriumidest (tõhusus, tulemuslikkus, asjakohasus, sidusus), ja reastada variandid koos põhjendatud argumentidega.

Välisuuringu tegemisel ja sellega seotud konsulteerimise käigus leidis kinnitust, et tolliasutusi on ees ootamas keerulised ajad ning et vaja on põhjalikku programmi, mis rajaneb kahele põhimõõtmele: ühelt poolt (IT- ja inimeste) suutlikkuse suurendamist ja koostööd käsitlevate meetmete jätkuv võtmine ja tõhustamine, et tagada tolliliidu ühetaoline tõlgendamine ja rakendamine, ning teiselt poolt tõhusam operatiivkoostöö ja parem uuenduslike lahenduste kasutamine.

- **Mõjuhinnang**

27. aprillil 2018 esitas õiguskontrollikomitee lisatud mõjuhinnangu kohta positiivse arvamuse koos soovitusega aruande mõnda põhiaspekti veelgi täiustada, näiteks esitada eelarve suurenemise põhjendamiseks elektrooniliste süsteemide kohta lisateavet ning käsitleda üksikasjalikumalt järelevalvekorra ja õigusnormidest tulenevatele põhinäitajate kõrval kohaldatavate näitajate lihtsustamist.

Mõjuhinnangu viimases versioonis on neid kaht aspekti täiustatud. Selgitati õiguslikku konteksti (eelkõige liidu tolliseadustikust tulenevaid kohustusi) ja Euroopa elektrooniliste süsteemide keerukust, et põhjendada eelarve märkimisväärset kasvu. Tulemusnäitajaid lihtsustatakse, kuna see järelevalvesüsteemi osa põhjustas ametiasutustele ning maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadile suurt koormust, toomata kaasa programmi ülesehituse ja haldamise märkimisväärset paranemist.

Analüüsiti nelja põhisstsenaariumi:

– EL 27 baasstsenaarium: liit vaatab läbi oma tollialased õigusaktid ja tunnistab kehtetuks suure osa täiustustest, mille tõi tollitoimingute jaoks kaasa liidu uue tolliseadustiku vastuvõtmine 2016. aastal. See võib mõjutada ELi rahvusvahelisi kohustusi ja kahjustada muid ELi poliitikaeesmärke, eelkõige julgeoleku tegevuskava.

– Kriitilise massi stsenaarium: pärast rakendamist ei ole enam võimalik mingeid täiustusi teha ja koostöö piirdub liidu tolliseadustiku rakendamise toetamisega. IT ja üldiste tollitoimingute vaatenurgast oleks see sisuliselt tagasiminek.

– Stsenaarium „järjepidevus pluss“: stsenaarium hõlmab nii seda miinimumi, mida tolliliit vajab, et jätkuvalt toimida ja tulemuslik olla, kui ka järgmist loogilist sammu pärast liidu tolliseadustiku vastuvõtmist.

– Struktuurilise tsentraliseerimise stsenaarium: tsentraliseerimine – kas ajutine või otsene ja läbini struktuurne – võib parandada ELi tolliasutuste tulemuslikkust ja aidata saavutada programmi eesmärke. Paraku tuleks sellega seoses muuta tegevusmudelit, mille jaoks tuleb teha ettevalmistusi, ja seetõttu on see järgmise mitmeaastase finantsraamistiku puhul ebareaalne.

Pärast poliitilisel tasandil tehtud analüüse valiti välja stsenaarium „järjepidevus pluss“. Et saada tolliliidust ja siseturust võimalikult suurt kasu, tuleb praeguseid koostöömehhanisme ja -vahendeid veelgi optimeerida: kooskõlas rahvusvaheliste kohustustega, mille EL on võtnud Maailma Kaubandusorganisatsiooni raames, peaksid liikmesriikide tolliasutused töötama ja tegutsema nii, justkui nad oleksid üks asutus. See oleks kooskõlas poliitiliste sõnumitega, mis on edastatud hiljutise komisjoni teatisega ELi tolliliidu ja selle juhtimise arendamise kohta. Seepärast on kõige selle saavutamine ajal, mil ootused liidu suhtes on seoses liidu põhialustega – mille hulka kuulub ka tolliliit – kõrgenenud, poliitiliselt ja majanduslikult ülioluline. Seda otsust kajastab ka 2020. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku ettepanekute pakett, mille komisjon esitas 2. mail 2018[14].

Õiguskontrollikomitee esitatud tehnilise märkuse peale on lisatud üks liidu tolliseadustiku täitmise määra kajastav näitaja, mis võimaldab ka saada ülevaate tolliseadustiku elektrooniliste süsteemide väljatöötamisest, mida toetatakse käesoleva programmi raames ja millele kulutatakse suur osa käesoleva programmi eelarvest.

• **Lihtsustamine**

Elluviidavat programmi on juba ühtlustatud, pöörates suurt tähelepanu väljunditele ja tulemustele. Selles on tehtud kõik varasemate hindamiste käigus kindlaks määratud lihtsustused. Peamine kindlakstehtud lisalihtsustus oleks ühekordsete maksete / ühikukulude laialdasem kasutamine ja võimalus võtta vastu mitmeaastased tööprogrammid, et vältida komiteemenetlusega seotud iga-aastast halduskoormust.

• **Põhiõigused**

Ettepanekul ei ole mingit erilist mõju põhiõigustele.

4. MÕJU EELARVELE

ELi rahastamisprogrammide läbivaatamise ajastus on seotud uue mitmeaastase finantsraamistiku ettepanekuga, mis tehti 2. mail 2018[15]. Kooskõlas kõnealuse ettepanekuga sisaldab käesolev tolliprogrammi käsitlev määrus 2021.–2027. aasta eelarveraamistikku summas 950 miljonit eurot (jooksevhindades).

Tolliprogramm viiakse ellu otsese eelarve täitmise raames ja prioriteedipõhiselt. Koos sidusrühmadega koostatakse tööprogrammid, milles määratakse kindlaks konkreetse ajavahemiku prioriteedid.

Tolliprogramm mõjutab liidu ja liikmesriikide tulusid. Ehkki seda ei ole võimalik mõõta, hõlbustab ja ühtlustab programm tööd, mida tolliasutused teevad tollimaksude ning impordi käibemaksu ja aktsiisimaksu kogumisel. Kuna töö kvaliteet tänu koostööle ning IT- ja

[14] COM(2018) 321 final
[15] COM(2018) 322 final

inimeste suutlikkuse suurendamisele paraneb, on tolliasutused liidu ja liikmesriikide finantshuvide kaitsmisel tõhusamad.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Kavandatud tolliprogrammi mõju hinnatakse vahe- ja lõpphindamise raames ning kindlaksmääratud kõrgetasemeliste peamiste tulemusnäitajate pideva jälgimise teel. Hindamine toimub kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe[16] punktidega 22 ja 23, milles kolm institutsiooni kinnitavad, et olemasolevate õigusaktide ja poliitika hindamine peaks moodustama aluse võimalike edasiste meetmete mõju hindamiseks. Hinnatakse vahendi mõju kohapeal, võttes aluseks näitajad ja eesmärgid ning üksikasjaliku analüüsi selle kohta, mil määral saab vahendit pidada asjakohaseks, tõhusaks ja tulemuslikuks, piisavat ELi lisaväärtust pakkuvaks ja sidusaks muude ELi poliitikavaldkondadega. Arvesse võetakse saadud õppetunde, et kindlaks teha mis tahes vajakajäämised/probleemid või mis tahes võimalused meetmeid või nende tulemusi veelgi parandada ja muuta nende mõju võimalikult suureks. Samuti tehakse kindlaks regulatiivne kulu, kasu ja kokkuhoid ning selle suurus.

Hindamise aruandlussüsteemiga tagatakse, et programmi hindamisel kasutatavad andmed kogutakse tõhusalt, tulemuslikult, õigeaegselt ja piisavalt üksikasjalikult. Sellised andmed ja selline teave edastatakse komisjonile viisil, mis on kooskõlas muude õigusnormidega, näiteks vajaduse korral muudetakse isikuandmed anonüümseks. Selleks kehtestatakse liidu rahaliste vahendite saajatele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

Programmi tulemusi ja väljundeid hinnatakse korrapäraselt tervikliku järelevalvesüsteemi abil, võttes aluseks kindlaksmääratud näitajad, et tagada vastutus kulutustele vastava tulu saamise eest.

Tulemuslikkuse mõõtmisel kasutatavad andmed kogutakse erinevate elektrooniliste süsteemide ja andmekogumisvahendite abil. Peamised praegu kavandatud vahendid on tegevuse jälgimise vormid, sündmuste hindamise vormid ja tolliametnike korrapärane küsitlemine.

Kuna programmil on toetav roll – programm aitab osalevate riikide ametiasutustel jagada teavet ja suurendada oma suutlikkust – , jälgitakse järelevalvesüsteemi abil eeskätt programmi raames toimuva tegevuse edenemist kajastavate näitajate ja väljundite taset. Võimaluse korral jälgitakse ka näitajaid valdkondades, mis on seotud programmi kõrgetasemeliste eesmärkidega.

Komisjon annab kord aastas välja programmi eduaruande, mis sisaldab kokkuvõtet tulemuslikkusest liikumisel programmi eesmärkide poole ning seonduvaid väljund- ja tulemusnäitajaid.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

I peatükk – Üldsätted

Kavandatud programmi raames antakse tolliliidule ja tolliasutustele toetust, et kaitsta liidu ja selle liikmesriikide finants- ja majandushuve, kaitsta liitu ebaausa ja ebaseadusliku kaubanduse eest, toetades samas seaduslikku äritegevust, tagada liidu ja selle elanike

[16] 13. aprillil 2016 Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1–14).

julgeolek ja ohutus ning säilitada tollikontrolli ja seadusliku kaubanduse hõlbustamise vahel sobiv tasakaal. Seda eesmärki on kohandatud, et tolliliidule ja tolliasutustele oleks võimalik anda toetust terviklikumalt kõikide liidu tolliseadustikus määratletud ülesannete jaoks ja võttes arvesse tekkivaid vajadusi, mida on käsitletud üksikasjalikumalt mõjuhinnangus.

Nii nagu programmis „Toll 2020“ võivad ka uues programmis osaleda liikmesriigid, ühinevad riigid, kanditaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid. Kooskõlas üldise liidu poliitikaga võivad teatavatel tingimustel programmis osaleda ka Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud riigid ja kolmandad riigid vastavalt liidu ja kõnealuste riikide vahel sõlmitud erilepingutes sätestatud tingimustele.

Nagu varemgi, antakse programmi raames rahalisi vahendeid ükskõik millises finantsmääruses sätestatud vormis, eelkõige toetuste, hangete ja kulude hüvitamise kaudu. Kui seda peetakse asjakohaseks, võib konkreetse tegevuse puhul kaaluda ka auhinna andmist. Sellisel juhul täpsustatakse rakendamiskriteeriumid ja -kord tööprogrammis.

II peatükk – Rahastamiskõlblikkus

Meetmed, mida peetakse programmi raames rahastamiskõlblikuks, on sisuliselt sarnased praeguse programmi meetmetega. Meetmete liigitust on siiski lihtsustatud ja liikide arvu vähendatud, et võimaldada suuremat paindlikkust. 1. lisas esitatud soovituslikus loetelus on antud ülevaade konkreetsetest meetmetest, mida võidakse programmi raames rahastada.

Tuginedes praeguse programmi „Toll 2020“ raames seoses eksperdirühmadega saadud õppetundidele, pööratakse ettepanekus erilist tähelepanu tõhustatud operatiivkoostööd hoogustavale projektipõhisele struktureeritud koostööle, mis võimaldab osalevatel riikidel teha koostööd sügavuti ja lõimitult, sillutades niiviisi teed tolliliidu edasiseks arenguks.

Praeguse programmiga „Toll 2020“ võrreldes on uuendusena lisatud meetmed, mis täiendavad või toetavad neid meetmeid, millega viiakse ellu äsja integreeritud piirihalduse fondi osana loodud tollikontrolli seadmete vahendi eesmärke. Kui tollikontrolli seadmete vahendist toetatakse vaid rahastamiskõlblike seadmete ostmist, hooldamist ja ajakohastamist, siis tolliprogrammi raames toetatakse kõiki seonduvaid meetmeid, nagu seadmetega seotud vajaduste hindamisel tehtav koostöö või, kui see on asjakohane, ostetud seadmetega seotud koolituse pakkumine.

Pidades silmas üleilmastumise olulisust ja kui see on kasulik programmi eesmärkide saavutamiseks vajalike meetmete võtmiseks, võivad programmi raames korraldatavates meetmetes välisekspertidena osaleda valitsusasutuste esindajad, sealhulgas kolmandate riikide valitsusasutuste esindajad, samuti rahvusvaheliste organisatsioonide ning ettevõtjate ja kodanikuühiskonna esindajad.

III peatükk – Toetused

Programmi rakendamisel kasutatakse liidu eelarve kõige sagedamini kasutatavaid rahastamismehhanisme, nimelt riigihankeid ja toetusi. Mis puutub toetustesse, siis on ettepanekus sätestatud, et projektikonkursse ei kasutata, kui rahastamiskõlblikud üksused on tolliasutused.

Nagu varemgi, tuleks programmi kaudu rahastada meetmeid kuni 100 % ulatuses, võttes arvesse meetmete suurt ELi lisaväärtust. Kui meetmete jaoks on vaja anda toetusi, määratakse kohaldatav kaasrahastamise määr kindlaks tööprogrammis.

IV peatükk – Erisätted IT-suutlikkuse suurendamise meetmete rakendamise kohta

Selle peatüki sätete eesmärk on luua täiustatud raamistik programmi raames elluviidavate IT-suutlikkuse suurendamise meetmete jaoks. Tuginedes varasemate tolliprogrammidega seotud

kogemustele ja pidades silmas Euroopa elektrooniliste süsteemide arvu suurenemist, on kavandatud mõned uuendused. Lõimitud on Euroopa elektrooniliste süsteemide ühiste komponentide ja riiklike komponentide täiustatud määratlus, mis kajastab paremini elektrooniliste süsteemide tegelikkust ja omadusi. Loetletud on ühelt poolt komisjonile ja teiselt poolt liikmesriikidele antud ülesanded. Lõpetuseks, tolli mitmeaastane strateegiakava, mille komisjon koostab partnerluses liikmesriikidega, võimaldab eelarvevahendeid ja inimressursse nii riigi kui ka ELi tasandil paremini planeerida. Kehtestatud on seonduvad aruandluskohustused, et oleks võimalik paremini jälgida IT-suutlikkuse suurendamise meetmeid.

V peatükk – Programmitöö, järelevalve ja hindamine

Pidades silmas seda, et taotletavad eesmärgid on oma laadi tõttu saavutatavad keskmise kuni pika aja jooksul, ja võttes arvesse aja jooksul saadud kogemusi, peaksid tööprogrammid hõlmama mitut aastat. See on uuendus võrreldes praeguse programmiga „Toll 2020“, kus on ette nähtud iga-aastased tööprogrammid. Üleminekul iga-aastastelt tööprogrammidelt mitmeaastastele tööprogrammidele väheneb nii komisjoni kui ka liikmesriikide halduskoormus.

2. lisasse on lisatud põhinäitajate loetelu, et parandada algusest peale programmi ja selle tulemuslikkuse üle teostatavat järelevalvet. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et töötada välja järelevalve- ja hindamisraamistikku käsitlevad sätted, sealhulgas muuta 2. lisa, et näitajate loetelu vajaduse korral läbi vaadata ja/või seda täiendada.

Vahe- ja lõpphindamine korraldatakse aegsasti, et hindamise tulemusi saaks kasutada otsustusprotsessis.

VI peatükk – Delegeerimis- ja komiteemenetluse kasutamine

Komisjonile antakse delegeeritud volitused seoses tulemuslikkuse järelevalve raamistiku ja sellega seotud näitajate läbivaatamisega.

Komisjoni abistab tolliprogrammi komitee (kontrollimenetlus).

VII peatükk – Ülemineku- ja lõppsätted

Tagatakse sidusa, tõhusa ja proportsionaalse sihtotstarbelise teabe andmine arvukatele sidusrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele.

2018/0232 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

millega luuakse tollikoostöö programm „Toll“

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 33, 114 ja 207,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust[1],

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Määrusega (EL) nr 1294/2013[2] loodud programm „Toll 2020“ ja selle eelkäijad on aidanud märkimisväärselt hõlbustada ja edendada tollikoostööd. Paljud tolli valdkonnas rakendatud meetmed on piiriülesed, hõlmates ja mõjutades kõiki liikmesriike, ja seetõttu ei saa üksikud liikmesriigid neid tulemuslikult ja tõhusalt rakendada. Komisjoni rakendatava liidu tasandi tolliprogrammiga luuakse liikmesriikidele kõnealuse koostöö arendamiseks liidu raamistik, mis on kulutõhusam sellest, kui iga liikmesriik looks kahe- või mitmepoolselt eraldi koostööraamistikud. Seetõttu on asjakohane tagada tollikoostööalaste tegevuste jätkuv liidupoolne rahastamine, luues selleks samas valdkonnas uue programmi „Toll“.

(2) Tolliliit on viimase viiekümne aasta jooksul oluliselt muutunud ja tolliasutused täidavad tänapäeval ELi piiridel edukalt mitmeid erinevaid ülesandeid. Ühiselt teevad nad tööd kaubanduse hõlbustamiseks ja bürokraatia vähendamiseks, koguvad riikide ja liidu eelarvesse tulusid ja kaitsevad rahvast terrorismi-, tervise-, keskkonna- ja muude ohtude eest. Eelkõige on toll terrorismi- ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse eesliinil seetõttu, et on kasutusele võtnud kogu ELi hõlmava ühise riskijuhtimise raamistiku[3] ja rakendab suurte sularahasummade liikumise suhtes tollikontrolli, et võidelda rahapesu ja terrorismi rahastamisega. Seda laiaulatuslikku vastutusala silmas pidades on toll nüüd tegelikult liidu välispiiridel kauba kontrolli juhtiv asutus. Eeltoodut arvestades ei peaks programm „Toll“ hõlmama mitte ainult tollikoostööd, vaid sellega tuleks toetada ka tolliasutuste ülesandeid laiemalt, nagu on sätestatud määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 3, st liidu rahvusvahelise kaubanduse järelevalvet, siseturu välisaspektide rakendamist, ühist kaubanduspoliitikat ja liidu muid kaubandusega seotud ühiseid poliitikameetmeid, samuti tarneahela turvalisust.

---

1 ELT C , , lk .

2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1294/2013, millega luuakse Euroopa Liidu tollialane tegevusprogramm aastateks 2014–2020 („Toll 2020“) ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 624/2007/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 209).

3 https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/customs-risk-management/measures-customs-risk-management-framework-crmf_en

Õiguslik alus hõlmab seetõttu tollikoostööd (ELi toimimise lepingu artikkel 33), siseturgu (ELi toimimise lepingu artikkel 114) ja kaubanduspoliitikat (ELi toimimise lepingu artikkel 207).

(3) Luues meetmetele raamistiku, mille eesmärk on tugevdada tolliliitu ja tolliasutusi, peaks programm aitama kaitsta liidu ja selle liikmesriikide finants- ja majandushuve, kaitsta liitu ebaausa ja ebaseadusliku kaubanduse eest, toetades samal ajal seaduslikku ettevõtlust, tagada liidu ja tema residentide turvalisus ja julgeolek ning hõlbustada seaduslikku kaubandust, nii et ettevõtjad ja kodanikud saaksid kasu siseturu ja maailmakaubanduse kogu potentsiaalist.

(4) Käesoleva määrusega kehtestatakse programmile rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu peamine juhis Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel 2. detsembril 2013. aastal eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe[4] punkti 17 tähenduses.

(5) Selleks et toetada kolmandate riikide ühinemist ja assotsieerumist, peaks programm olema teatavate tingimuste täitmisel avatud osalemiseks ühinevatele riikidele, kandidaatriikidele, potentsiaalsetele kandidaatidele ja Euroopa naabruspoliitika partnerriikidele. Programm võib olla avatud ka muudele kolmandatele riikidele vastavalt tingimustele, mis on sätestatud liidu ja kõnealuste riikide vahelistes erilepingutes, millega reguleeritakse nende osalemist mis tahes liidu programmis.

(6) Käesoleva programmi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) [2018/XXX][5] (edaspidi „finantsmäärus“). Selles on sätestatud liidu eelarve täitmise eeskirjad, sealhulgas eeskirjad toetuste, auhindade, hangete ja välisekspertide tasustamine kohta.

(7) Programmi „Toll 2020“ raames kohaldatud meetmed on osutunud asjakohasteks ja need tuleks seepärast säilitada. Et programmi elluviimist lihtsamaks ja paindlikumaks muuta ja seeläbi paremini selle eesmärke saavutada, tuleks meetmed määratleda ainult üldiste kategooriatena ning esitada loetelu konkreetseid meetmeid illustreerivatest näidetest. Koostöö ja suutlikkuse suurendamise kaudu peaks programm „Toll“ edendama ja toetama ka innovatsiooni kasutuselevõttu ja tõhusat kasutamist, et veelgi suurendada tolli suutlikkust põhiprioriteetide saavutamisel.

(8) Määrusega [2018/XXX] luuakse integreeritud piirihalduse fondi osana tollikontrolli seadmete rahastamisvahend[6]. Selleks et säilitada kõigi tolli ja tollikontrolli seadmetega seotud koostöömeetmete ühtsus ja horisontaalne koordineerimine, tuleks neid kõiki rakendada üheainsa õigusakti ja ühtsete eeskirjade, st käesoleva määruse alusel. Seepärast tuleks tollikontrolli seadmete rahastamisvahendiga toetada ainult rahastamiskõlblike seadmete ostu, hooldust ja täiustamist, samas kui käesoleva programmiga tuleks toetada kõiki ülejäänud seotud meetmeid, nt seadmete vajaduse hindamiseks võetavad koostöömeetmed või ostetud seadmetega seotud koolitus, kui see osutub vajalikuks.

(9) Tollialase ja tolliga seotud teabe vahetamine on tolli laitmatu toimimise eelduseks ja see toimub tunduvalt laiemalt kui tolliliidu piires. Kahtlemata pakuks nii liidule kui ka

---

4 ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

5 COM(2016)605 final.

6 Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse integreeritud piirihalduse fondi osana tollikontrolli seadmete rahastamisvahend.

liikmesriikidele huvi, et Euroopa elektroonilisi süsteeme kohandataks või laiendataks nii, et neid saaksid kasutada kolmandad riigid, kes ei ole programmiga ühinenud, ja rahvusvahelised organisatsioonid. Seepärast peaks Euroopa elektrooniliste süsteemide kohandamine või laiendamine juhul, kui see on põhjendatud huviga kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega tehtava koostöö vastu, kuuluma programmi alusel rahastamiskõlblike kulude alla.

(10) Võttes arvesse üleilmastumise mõju, peaks programm ka edaspidi ette nägema võimaluse kaasata väliseksperte finantsmääruse artikli 238 tähenduses. Nimetatud väliseksperdid peaksid põhiliselt olema valitsusasutuste esindajad, sh ühinemata kolmandatest riikidest, samuti rahvusvaheliste organisatsioonide, ettevõtjate ja kodanikuühiskonna esindajad.

(11) Vastavalt komisjoni 19. oktoobri 2010. aasta teatises „ELi eelarve läbivaatamine“[7] määratletud komisjoni kohustusele tagada rahastamisprogrammide ühtsemaks ja lihtsamaks muutmine tuleks juhul, kui programmiga ette nähtud meetmetel on eri rahastamisvahenditega ühised eesmärgid, jagada ressursse teiste liidu rahastamisvahenditega, välistades aga kahekordse rahastamise. Käesoleva programmi raames võetud meetmetega tuleks tagada liidu vahendite kasutamise ühtsus tolliliidu ja tolliasutuste toetamisel.

(12) Kõige suurema osaga programmi eelarvest on kavas toetada infotehnoloogiaalase suutlikkuse (IT-suutlikkuse) suurendamise meetmeid. Vastavates erisätetes tuleks kirjeldada Euroopa elektrooniliste süsteemide ühiseid ja riiklikke osi. Lisaks tuleks selgelt määratleda komisjoni ja liikmesriikide meetmete ulatus ja ülesanded.

(13) Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuses nr 70/2008/EÜ[8] on nõutud, et komisjon koostaks tolli mitmeaastase strateegiakava liidu ühtse ja koostalitlusvõimelise elektroonilise tollikeskkonna loomiseks. Mitmeaastase strateegiakavaga hõlmatud elektrooniliste süsteemide arendamist ja käitamist rahastatakse peamiselt programmist. Selleks et tagada programmi ja mitmeaastase strateegiakava sidusus ja koordineeritus, tuleks käesolevasse määrusesse lisada otsuse asjaomased sätted. Kuna kõik otsuse nr 70/2008/EÜ asjaomased sätted on nüüd kas määrusega (EL) nr 925/2013 või käesoleva määrusega üle võetud, tuleks otsus nr 70/2008/EÜ kehtetuks tunnistada.

(14) Käesolevat määrust tuleks rakendada tööprogrammide kaudu. Seatud eesmärkide keskpikka kuni pikaajalist olemust silmas pidades ning aja jooksul saadud kogemusele tuginedes peaksid tööprogrammid võimaldama hõlmata mitut aastat. Üleminek üheaastastelt tööprogrammidelt mitmeaastastele tööprogrammidele vähendab nii komisjoni kui ka liikmesriikide halduskoormust.

(15) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011[9].

(16) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe[10] punktidele 22 ja 23 tuleb käesolevat programmi hinnata konkreetsete

---

7 COM(2010)700 final.

8 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta otsus nr 70/2008/EÜ tolli ja kaubanduse paberivaba keskkonna kohta (ELT L 23, 26.1.2008, lk 21).

9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

järelevalvenõuete alusel kogutud teabe põhjal, vältides samal ajal ülereguleerimist ja halduskoormust, eelkõige liikmesriikides. Need nõuded võivad vajaduse korral hõlmata ka mõõdetavaid näitajaid, mis on aluseks vahendi mõju hindamisele kohapeal.

(17) Selleks et asjakohaselt reageerida muutustele poliitilistes prioriteetides, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta programmi erieesmärkide saavutamise mõõtmist võimaldavate näitajate loetelu. On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada võrdne osalemine delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(18) Vastavalt finantsmäärusele, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013,[11] nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2988/95,[12] nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96[13] ja nõukogu määrusele (EL) 2017/1939[14] tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise ja pettuste ärahoidmist, avastamist, korrigeerimist ja uurimist, kaotatud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud summade tagasinõudmist ja vajaduse korral halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 ning nõukogu määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96 sätetele ja neis määrustes sätestatud korras, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Vastavalt määrusele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur uurida pettusi ja muid kuritegusid, mis mõjutavad liidu finantshuve, ja esitada nende kohta süüdistusi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2017/1371[15]. Finantsmääruse kohaselt peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd ja andma komisjonile, OLAFile, Euroopa Prokuratuurile ja Euroopa Kontrollikojale vajalikud õigused ja juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annaksid samaväärsed õigused.

---

10 Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel 13. aprillil 2016 sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1–14).

11 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

12 Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

13 Nõukogu määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, 11. november 1996, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

14 Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

15 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

(19) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastuvõetud horisontaalseid finantseeskirju. Need eeskirjad on kehtestatud finantsmäärusega ning neis on sätestatud eelkõige eelarve koostamise ja täitmise eeskirjad, sealhulgas eeskirjad toetuste, hangete, auhindade ja kaudse rahastamise kohta, ning ette nähtud eelarvevahendite käsutajate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud eeskirjades on käsitletud ka liidu eelarve kaitsmist juhul, kui liikmesriikides esineb üldisi puudusi õigusriigi toimimises, sest õigusriigi põhimõtte austamine on usaldusväärse finantsjuhtimise ja tulemusliku ELi-poolse rahastamise oluline eeltingimus.

(20) Käesoleva määrusega ette nähtud rahastamisliikide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda nende võimest saavutada meetmete erieesmärke ja tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. See peaks hõlmama ühekordsete maksete, kindlamääraliste maksete ja ühikuhindade kasutamise kaalumist ning finantsmääruse artikli 125 lõike 1 kohaste kuludega mitteseotud rahastamisvahendite kasutamist.

(21) Kuna liikmesriigid ei suuda eraldi käesoleva määruse eesmärki piisavalt saavutada, küll aga on seda selle ulatuse ja toime tõttu parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(22) Käesoleva määrusega asendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1294/2013, mis tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesoleva määrusega luuakse tollikoostöö programm „Toll“ (edaspidi „programm“).

2. Määruses sätestatakse programmi eesmärgid, eelarve aastateks 2021–2027, liidupoolse rahastamise vormid ja sellise rahastamise eeskirjad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

(1) „toll/tolliasutused“ – määruse (EL) nr 952/2013 artikli 5 punktis 1 määratletud asutused;

(2) „Euroopa elektroonilised süsteemid“ − tolliliidu jaoks ja liikmesriikide tolli ülesannete täitmiseks vajalikud elektroonilised süsteemid;

(3) „kolmas riik“ – riik, mis ei ole liidu liikmesriik.

Artikkel 3

Programmi eesmärgid

1. Programmi üldeesmärk on toetada tolliliitu ja tolliasutusi, kaitsta liidu ja selle liikmesriikide finants- ja majandushuve, tagada julgeolek ja turvalisus liidus ning kaitsta liitu ebaausa ja illegaalse kaubanduse eest, hõlbustades samal ajal seaduslikku ettevõtlust.

2. Programmi erieesmärk on toetada tollialaste õigusaktide ja tollipoliitika ettevalmistamist ja ühtset rakendamist, samuti tollikoostööd ja haldussuutlikkuse suurendamist, sh inimeste pädevust ning Euroopa elektrooniliste süsteemide arendamist ja käitamist.

Artikkel 4

Eelarve

1. Rahastamispakett programmi rakendamiseks ajavahemikul 2021–2027 on 950 000 000 eurot jooksevhindades.

2. Lõikes 1 osutatud summat võib kasutada ka ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis-, hindamis- jm toiminguteks, mida tehakse programmi juhtimiseks ja selle eesmärkide saavutamise hindamiseks. Samuti võib sellest katta kulusid, mis on seotud uuringute, ekspertide nõupidamiste, info- ja kommunikatsioonimeetmetega, niivõrd kui see on seotud programmi eesmärkidega, aga ka kulusid, mis on seotud infotehnoloogiavõrgustikega, mis keskenduvad infotöötlusele ja -vahetusele, sealhulgas infotehnoloogiavahenditega ning muu tehnilise ja haldusabiga, mida on vaja seoses programmi juhtimisega.

Artikkel 5

Programmiga ühinenud kolmandad riigid

Programmis võivad osaleda järgmised kolmandad riigid:

(a) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;

(b) Euroopa naabruspoliitika alla kuuluvad riigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes, eeldusel et nende riikide asjakohased õigusaktid ja haldusmeetodid on piisavalt ühtlustatud liidu vastavate õigusaktide ja haldusmeetoditega;

(c) muud kolmandad riigid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud erilepingus, millega reguleeritakse asjaomase kolmanda riigi osalemist mis tahes liidu programmis, tingimusel et selle lepinguga:

– on tagatud õiglane tasakaal liidu programmides osaleva kolmanda riigi osamaksete ja saadava kasu vahel;

– on ette nähtud programmides osalemise tingimused, sealhulgas eri programmide osamaksete ja halduskulude kalkulatsioon. Need osamaksed loetakse vastavalt määruse [2018/XXX] [uus finantsmäärus] [artikli 21 lõikele 5] sihtotstarbeliseks tuluks;

– ei ole kolmandale riigile antud otsustusõigust programmi üle;

– on kindlustatud liidu õigused tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve.

Artikkel 6

ELi rahastamise rakendamine ja vormid

1. Programmi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele.

2. Programmist võib anda rahalisi toetusi ükskõik millises finantsmäärusekohases vormis, eelkõige toetuste, auhindade, hangete ning välisekspertide reisikulude ja päevarahadena.

II PEATÜKK

OSALEMISTINGIMUSED

Artikkel 7

Rahastamiskõlblikud meetmed

1. Rahastamiskõlblikud on üksnes meetmed, millega täidetakse artiklis 3 osutatud eesmärke.

2. Käesoleva programmi raames on rahastamiskõlblikud ka määruse (EL) [2018/XXX] [tollikontrolli seadmete rahastamisvahend] artiklis 3 osutatud eesmärkide täitmiseks võetavad täiendavad või toetavad meetmed.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud meetmed hõlmavad järgmist:

(a) koosolekud ja sarnased ühekordsed üritused;

(b) projektipõhine struktureeritud koostöö;

(c) IT-suutlikkuse suurendamise meetmed, eelkõige Euroopa elektrooniliste süsteemide arendamine ja käitamine;

(d) inimeste pädevuse ja suutlikkuse suurendamise meetmed;

(e) toetus ja muud meetmed, sh:

(1) uuringud;

(2) innovatsioonitegevus, eelkõige kontseptsiooni tõestamised, katseprojektid ja prototüüpide loomise algatused;

(3) ühiselt väljatöötatud teavitusmeetmed;

(4) mis tahes muu artiklis 13 osutatud tööprogrammides sätestatud meede, mis on vajalik artiklis 3 osutatud eesmärkide saavutamiseks või toetamiseks.

Punktides a, b ja d osutatud meetmete võimalike vormide mitteammendav loetelu on esitatud 1. lisas.

4. Meetmed, mis kujutavad endast Euroopa elektrooniliste süsteemide kohandatud või laiendatud ühiste osade arendamist või käitamist programmiga ühinemata kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega tehtava koostöö eesmärgil, on rahastamiskõlblikud liidu huvi korral. Komisjon kehtestab vajalikud haldusmeetmed, millega võidakse ette näha nende meetmetega seotud kolmandate isikute rahaline osalus.

5. Kui lõike 3 punktis c osutatud IT-suutlikkuse suurendamise meetme puhul on tegemist mõne Euroopa elektroonilise süsteemi arendamise ja käitamisega, loetakse programmi alusel rahastamiskõlblikeks ainult komisjonile artikli 11 lõike 2 kohaselt usaldatud ülesannetega seotud kulud. Liikmesriigid peavad kandma artikli 11 lõike 3 kohaselt neile usaldatud ülesannetega seotud kulud.

Artikkel 8

Väliseksperdid

1. Kui see on kasulik artiklis 3 osutatud eesmärkide saavutamiseks vajalike meetmete võtmiseks, võivad programmi raames korraldatavates meetmetes välisekspertidena osaleda valitsusasutuste esindajad, sealhulgas selliste kolmandate riikide valitsusasutuste esindajad, kes vastavalt artiklile 5 ei ole programmiga ühinenud, rahvusvaheliste ja muude asjakohaste organisatsioonide ning ettevõtjate ja ettevõtjaid esindavate organisatsioonide ja kodanikuühiskonna esindajad.

2. Lõikes 1 osutatud välisekspertide kulud loetakse programmi alusel hüvitamiskõlblikeks vastavalt finantsmääruse artikli 238 sätetele.

3. Komisjon valib väliseksperdid konkreetse meetme jaoks asjakohaste oskuste, kogemuse ja teadmiste alusel, vältides võimalikke huvide konflikte.

III PEATÜKK

TOETUSED

Artikkel 9

Toetuste andmine, vastastikune täiendavus ja kombineeritud rahastamine

1. Programmi raames antakse ja hallatakse toetusi kooskõlas finantsmääruse VIII jaotisega.

2. Meede, mis on saanud toetust liidu mõne muuprogrammi alusel, võib saada toetust ka programmi alusel, tingimusel, et sellest toetusest ei kaeta samu kulusid. Iga toetust andva programmi eeskirju kohaldatakse vastavale meetmele antud toetuse suhtes. Kumulatiivne rahastamine ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblikke kogukulusid ning liidu eri programmidest saadud toetuse võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas dokumentidega, milles on sätestatud toetatavate meetmete tingimused.

3. Kooskõlas finantsmääruse artikli 198 punktiga f antakse toetusi ilma toetustaotluste esitamise kutseta, kui rahastamiskõlblike üksuste näol on tegemist liikmesriikide tolliasutustega või käesoleva määruse artikli 5 kohaste programmiga ühinenud kolmandate riikide tolliasutustega, eeldusel et kõnealuses artiklis sätestatud tingimused on täidetud.

Artikkel 10

Kaasrahastamismäär

1. Erandina finantsmääruse artiklist 190 võidakse programmist rahastada kuni 100 % meetme rahastamiskõlblikest kuludest.

2. Artiklis 13 osutatud mitmeaastases tööprogrammis sätestatakse kohaldatav kaasrahastamise määr juhuks, kui meede vajab toetust.

IV PEATÜKK

ERISÄTTED IT-SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE MEETMETE KOHTA

Artikkel 11

Ülesanded

1. Komisjon ja liikmesriigid tagavad ühiselt artiklis 12 osutatud tolli mitmeaastases strateegiakavas loetletud Euroopa elektrooniliste süsteemide arendamise ja käitamise, sh projekteerimise, spetsifitseerimise, vastavustestimise, kasutuselevõtu, hoolduse, edasiarendamise, turvalisuse, kvaliteedi tagamise ja -kontrolli.

2. Komisjon tagab eelkõige järgmise:

   (a) ühiste osade arendamine ja käitamine, nagu on ette nähtud artiklis 12 sätestatud tolli mitmeaastases strateegiakavas;

   (b) Euroopa elektrooniliste süsteemide arendamise ja käitamise üldine koordineerimine nende toimivuse, vastastikuse ühenduvuse ja pideva täiustamise ning samaaegse rakendamise tagamiseks;

   (c) Euroopa elektrooniliste süsteemide koordineerimine liidu tasandil nende edendamiseks ja rakendamiseks riigi tasandil;

   (d) Euroopa elektrooniliste süsteemide arendamise ja käitamise koordineerimine kolmandate isikutega toimuva suhtluse osas, v.a riigisiseste nõuetega vastavusseviimiseks kavandatud meetmed;

   (e) Euroopa elektrooniliste süsteemide koordineerimine muude asjakohaste e-valitsusega seotud meetmetega liidu tasandil.

3. Liikmesriigid tagavad eelkõige järgmise:

(a) riiklike osade arendamine ja käitamine, nagu on ette nähtud artiklis 12 sätestatud tolli mitmeaastases strateegiakavas;

(b) Euroopa elektrooniliste süsteemide riiklike osade arendamise ja käitamise koordineerimine riigi tasandil;

(c) Euroopa elektrooniliste süsteemide koordineerimine muude asjakohaste e-valitsusega seotud meetmetega riigi tasandil;

(d) komisjoni korrapärane teavitamine võetud meetmetest, millega tagatakse, et nende asjaomastel asutustel või ettevõtjatel oleks võimalik Euroopa elektroonilisi süsteeme täielikult kasutada;

(e) Euroopa elektrooniliste süsteemide rakendamine riigi tasandil.

Artikkel 12

Tolli mitmeaastase strateegiakava -

1. Komisjon koostab tolli mitmeaastase strateegiakava, milles on loetletud kõik Euroopa elektrooniliste süsteemide arendamise ja käitamise seisukohalt asjakohased ülesanded ning kus iga süsteem või selle osa on järgmiselt klassifitseeritud, ning ajakohastab seda:

(a) „ühine osa“ – kõikidele liikmesriikidele kättesaadav või komisjoni poolt tõhususe, turvalisuse ja ratsionaalsuse tõttu ühisena käsitatav osa ELi tasandil välja töötatud Euroopa elektroonilistest süsteemidest;

(b) „riiklik osa“ – riigi tasandil välja töötatud osa Euroopa elektroonilistest süsteemidest, mis on kättesaadav sellise osa loonud või selle ühisele loomisele kaasa aidanud liikmesriigile;

(c) või eespool nimetatute kombinatsioon.

2. Tolli mitmeaastane strateegiakava hõlmab ka innovatsiooni ja katsemeetmeid, aga ka Euroopa elektrooniliste süsteemidega seotud toetavaid meetodeid ja vahendeid.

3. Liikmesriigid teatavad komisjonile iga neile lõikes 1 osutatud tolli mitmeaastase strateegiakava alusel antud ülesande täitmisest. Nad annavad komisjonile korrapäraselt aru oma ülesannete täitmisel tehtud edusammudest.

4. Hiljemalt iga aasta 31. märtsil esitavad liikmesriigid komisjonile lõikes 1 osutatud tolli mitmeaastase strateegiakava rakendamist käsitleva iga-aastase eduaruande, mis hõlmab eelmise aasta ajavahemikku 1. jaanuarist 31. detsembrini. Kõnealused aastaaruanded koostatakse eelnevalt kindlaksmääratud vormis.

5. Hiljemalt iga aasta 31. oktoobril koostab komisjon lõikes 4 osutatud aastaaruannete põhjal koondaruande, milles hinnatakse liikmesriikide ja komisjoni edusamme lõikes 1 osutatud kava rakendamisel, ja avaldab selle.

V PEATÜKK

PROGRAMMITÖÖ, JÄRELEVALVE, HINDAMINE JA KONTROLL

Artikkel 13

Tööprogramm

1. Programmi rakendatakse finantsmääruse artiklis 108 osutatud mitmeaastaste tööprogrammide kaudu.

2. Komisjon võtab mitmeaastased tööprogrammid vastu rakendusaktidega. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 18 lõikes 2 osutatud menetlusega.

Artikkel 14

Järelevalve ja aruandlus

1. Näitajad, mille abil antakse aru artiklis 3 sätestatud programmi erieesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta, on esitatud 2. lisas.

2. Selleks et tagada programmi eesmärkide täitmisel tehtud edusammude tulemuslik hindamine, antakse komisjonile volitus võtta artikli 17 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte, et hindamisel kasutatavate näitajate läbivaatamise ja vajaduse korral lisamise teel muuta 2. lisa ning täiendada käesolevat määrust järelevalve- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega.

3. Tulemusaruannete süsteem peab tagama, et programmi rakendamise ja tulemuste järelevalveks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt. Selleks kehtestatakse liidu vahendite saajatele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

Artikkel 15

Hindamine

1. Hindamised toimuvad piisavalt aegsasti, et nende tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.

2. Programmi vahehindamine toimub siis, kui programmi rakendamise kohta on saanud kättesaadavaks piisavalt teavet, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast programmi rakendamise algust.

3. Programmi rakendamise lõpul, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast artiklis 1 nimetatud ajavahemikku viib komisjon läbi programmi lõpphindamise.

4. Komisjon edastab hindamiste tulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Artikkel 16

Auditid ja juurdlused

Kui kolmas riik osaleb programmis rahvusvahelise lepingu kohase otsuse alusel või muu õigusliku vahendi alusel, annab kolmas riik vahendite saamise tingimusena vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Pettustevastase Ametile (OLAF) ja Euroopa Kontrollikojale vajalikud õigused ja juurdepääsu, et nad saaksid täielikult kasutada oma vastavaid volitusi. OLAFi puhul hõlmavad need õigused ka õigust toimetada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi.

VI PEATÜKK

DELEGEERITUD VOLITUSTE RAKENDAMINE JA KOMITEEMENETLUS

Artikkel 17

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 14 lõikes 2 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2028.

3. Euroopa Parlament või nõukogu võib artikli 14 lõikes 2 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 14 lõike 2 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväiteid või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväiteid. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 18

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee, mida nimetatakse tolliprogrammi komiteeks. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

VII PEATÜKK

ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 19

Teave, kommunikatsioon ja avalikustamine

1. Liidu rahastuse saajad tunnistavad liidu rahaliste vahendite päritolu ja tagavad selle nähtavuse (eriti meetmeid ja nende tulemusi reklaamides), andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.
2. Komisjon võtab info- ja kommunikatsioonimeetmeid vastavalt programmile, võetud meetmetele ja saadud tulemustele. Programmile eraldatud rahalised vahendid peavad ühtlasi aitama kaasa liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele, niivõrd kui need on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.

Artikkel 20

Kehtetuks tunnistamine

1. Määrus (EL) nr 1294/2013 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021.
2. Otsus nr 70/2008/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021.

Artikkel 21

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta määruse (EL) nr 1294/2013 alusel rakendatavate meetmete jätkumist või muutmist kuni nende meetmete lõpetamiseni ning nimetatud määrust kohaldatakse nende meetmete suhtes kuni nende lõpetamiseni.
2. Programmi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek programmi ja selle eelkäija, määruse (EL) nr 1294/2013 alusel vastu võetud meetmete vahel.
3. Vajaduse korral võib kanda eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta artikli 4 lõikes 2 ette nähtud kulusid, selleks et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

Artikkel 22

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel *president*	*Nõukogu nimel* *eesistuja*

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad (*programmi teemavaldkond*)

1.3. Ettepaneku/algatuse liik

1.4. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.5. Meetme kestus ja finantsmõju

1.6. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

3.2. Hinnanguline mõju kuludele

3.2.1. Üldine hinnanguline mõju kuludele

3.2.2. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele

3.2.3. Kolmandate isikute rahaline osalus

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse millega luuakse tollikoostöö programm „Toll“

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad (*programmi teemavaldkond*)

Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb:

☐ **uut meedet**

☐ **uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest**[1]

X **olemasoleva meetme pikendamist**

☐ **ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega**

1.4. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.4.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Programmi rakendatakse rakendusakti kaudu, millega võetakse vastu mitmeaastane tööprogramm. Tööprogramm on kavas vastu võtta 2021. aasta esimeses kvartalis pärast konsulteerimist tolliprogrammi komiteega. Mitmeaastase tööprogrammi elluviimiseks sõlmitakse hiljemalt alates 2018. aasta teisest kvartalist toetusesaajatega toetuslepingud ja teenusosutajatega riigihankelepingud.

1.4.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda erinevatest teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi tasandi meetme põhjused (*ex ante*)

Toll aitab kaitsta liidu ja liikmesriikide finantshuve ning kontrollides ELi välispiirile saabuvat kaupa, kaitseb ta ka avalikkust terrorismi ning tervise-, keskkonna- ja muude ohtude eest. Toll kohaldab enam kui 60 tollivaldkonna välist õigusakti, milles käsitletakse muu hulgas kahesuguse kasutusega kaupa, tulirelvi, narkootikumide lähteaineid, sularaha liikumist, intellektuaalomandiõigusi, rahvatervist, tooteohutust ja tarbijakaitset ning elusloodust ja keskkonna kaitset. Tolliasutustel on ülitähtis roll ka tarneahela terviklikkuse kindlustamisel ja terroriorganisatsioonide rahaliste vahendite liigutamise tõkestamisel. Uued probleemid, mis tekivad seoses kiiresti muutuvate tehnoloogialahenduste (digiteerimine, seotus, asjade internet, plokiahel) ja ärimudelitega (e-kaubandus, tarneahela optimeerimine), vähenenud avaliku sektori rahaliste vahenditega, maailmakaubanduse üha suureneva mahuga ning lakkamatu rahvusvahelise kuritegevuse ohu ja julgeolekuohtudega, suurendavad pidevalt survet parandada tolliliidu toimimist ja laiendada tolliasutuste täidetavate ülesannete ulatust.

[1] Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

Alates 2016. aastast on tolli uus õigusraamistik liidu tolliseadustik. Liidu tolliseadustik on algatanud laiaulatusliku digiteerimisprojekti, mis hõlmab 17 erinevat elektroonilist süsteemi, mida hakatakse täielikult kasutama 2025. aastal.

Seda kõike on võimalik saavutada ainult liikmesriikide tolliasutuste omavahelise, tolliasutuste ja muude asutuste vahelise ning tolliasutuste, kauplejate ja muude kolmandate isikute vahelise tõhusa operatiivkoostööga. Kavandatud programmiga, mis on programmi „Toll 2020“ jätkuprogramm, toetatakse haldus- ja IT-suutlikkuse suurendamise meetmete ja operatiivkoostöö kaudu tolliliitu ja tolliasutusi.

Oodatav tekkiv liidu lisaväärtus (*ex post*)

Lõviosa kavandatud eelarvest kulutatakse IT-suutlikkuse suurendamise meetmetele. Tollikoostöö tugisammas on kõrgturvatud spetsiaalne teabevõrk, mis tagab, et iga liikmesriigi ametiasutus peab mis tahes teabe vahetamiseks võtma ühise taristuga ühendust vaid üks kord. Sellise taristu puudumise korral peaksid liikmesriigid võtma ühendust 27 korda ehk iga liikmesriigi süsteemiga.

1.4.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Programmi „Toll 2013“ lõpphindamine

Tulemused, mis kajastasid seda, milline oli programmi panus poliitikatasandi eesmärkide saavutamisse ja kuidas aitas programm tolliasutustel töötada ühe asutusena, olid valdavalt positiivsed. Suurimad saavutused saab kokku võtta järgmiselt:

– ohutuse ja julgeoleku edendamine, sealhulgas impordikontrollisüsteemi ja tolli riskijuhtimissüsteemi täielik rakendamine ning volitatud ettevõtjaid ja ettevõtjaid hõlmavate süsteemide ühtlustamine;

– kaubavahetuse hõlbustamine, tänu millele muutus tolliliit turvalisemaks ning samal ajal vähenes kaubavooge aeglustavate manuaalsete kontrollide arv ja kiirenes transiit;

– ELi finantshuvide kaitse tänu tsentraliseeritud andmebaaside kasutamisele ja riskijuhtimissüsteemide tõhususe suurendamisele.

Vaatlusaluse perioodi saavutused ei kujutanud endast pelgalt juba olemas olevate suundumuste arengut. Pigem olid need saavutused olulised ja teedrajavad (eriti julgeoleku ja ohutusega seotud elektrooniliste süsteemide kasutuselevõtu osas) ning märgiks suurest edasiminekust programmi põhieesmärkide saavutamise poole.

Hindamise käigus tehti kindlaks programmiga kaasnev suur ELi lisaväärtus, eelkõige seoses programmi rolliga ELi õigusaktide rakendamise toetamisel riikide tasandil. Programmi kaudu rahastatud elektroonilised süsteemid täiendasid hästi liikmesriikide algatusi ja olid peamiselt seotud ELi õigusaktide rakendamisega. Selle tulemusel jäid tekkimata halduskulud, mis oleksid tekkinud juhul, kui iga liikmesriik oleks pidanud sarnase elektroonilise süsteemi ise välja töötama. Mitmel põhjusel peeti väga oluliseks programmi ühismeetmete kaudu edendatud võrgustike loomist, sealhulgas seetõttu, et nende abil tagati ühiste õigusaktide järjepidev kohaldamine, levitati parimaid tavasid ja suurendati usaldust, mida ametiasutustel oli vaja selleks, et tegutseda nii, justkui nad oleksid üks asutus.

Programmi „Toll 2020“ vahehindamise esialgsetest tulemustest on näha, et liikmesriikide tolliasutused on üldiselt rahul sellega, mil määral saavutatakse programmi abil tulemused, mida liikmesriikide ametiasutused ei suudaks üksi

tegutsedes saavutada Suur osa hindamisküsimustikele vastanutest leidis samuti, et programm aitab suurendada usaldust ning lähendada ELi liikmesriikide ja teiste osalevate riikide (kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid) tolliasutusi. Esialgne küsitlemine viitab ka suurendatud tõhususele vahendite koondamise abil, eelkõige IT valdkonnas (mastaabisääst ja vähendatud arendamiskulud). Tulemused osutavad ka raskustele, mis tekivad liikmesriikide ametiasutustel riiklike kaalutluste ja ELi tollinõuete sobitamisel: erinevad huvid võivad mõnel juhul takistada ELi lisaväärtuse realiseerumist ning mõni liikmesriigi ametiasutus väljendas ka oma nördimust vajaduse üle kohandada oma püüdlusi vähem edasipüüdlike riiklike tolliasutuste omadega.

1.4.4. Kooskõla ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

Programm on tihedalt seotud uue tollikontrolli seadmete vahendiga, millest toetatakse rahastamiskõlblike seadmete ostmist, hooldamist ja ajakohastamist.

Lisaks on programmil seos tegevusega, mida Euroopa Pettustevastane Amet OLAF viib ellu kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 325, võideldes liidu finantshuvide kaitsmiseks pettusega.

Peale selle esineb märkimisväärne koostoime programmiga „Fiscalis“, mille kaudu toetatakse maksustamisalast koostööd. IT valdkonnas toimub ühiste IT-komponentide, näiteks ühise teabevõrgu vastastikune rikastamine ja ühine rahastamine. Sisse on seatud identsed IT-süsteemide juhtimise meetodid ja ühised horisontaalsed toetusmehhanismid. Kasutatakse sama liiki ühismeetmeid ning inimeste suutlikkuse suurendamisel ja koolitamisel rakendatakse sarnast lähenemisviisi. Programmi juhtimine – ettepanekute ja meetmete haldamine, rakendusaktid, tulemuslikkuse järelevalve – on täielikult ühtlustatud.

1.5. Meetme kestus ja finantsmõju

***X* Piiratud kestusega**

– X hõlmab ajavahemikku 1.1.2021–31.12.2027

– X finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul 2021–2027 ja maksete assigneeringutele ajavahemikul 2021–2030

☐ **Piiramatu kestusega**

– Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,

– millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.6. Kavandatud eelarve täitmise viisid[2]

X **Eelarve otsene täitmine** komisjoni poolt

– X oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

– ☐ rakendusametite kaudu

☐ **Eelarve jagatud täitmine** liikmesriikidega

☐ **Eelarve kaudne täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

– ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;

– ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (täpsustage);

– ☐ Euroopa Investeerimispangale (EIP) ja Euroopa Investeerimisfondile (EIF);

– ☐ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;

– ☐ avalik-õiguslikele asutustele;

– ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd nad esitavad piisavad finantstagatised;

– ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kes esitavad piisavad finantstagatised;

– ☐ isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.

– *Mitme eelarve täitmise viisi valimise korral esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

Märkused

[2] Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud veebisaidil https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/ET/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Täpsustage tingimused ja sagedus.

Kavandatud tolliprogrammi mõju hinnatakse vahe- ja lõpphindamise raames ning kindlaksmääratud kõrgetasemeliste peamiste tulemusnäitajate pideva jälgimise teel.

Programmi tulemusi ja väljundeid hinnatakse korrapäraselt tervikliku järelevalvesüsteemi abil, võttes aluseks kindlaksmääratud näitajad, et tagada vastutus kulutustele vastava tulu saamise eest. Tulemuslikkuse mõõtmisel kasutatavad andmed kogutakse erinevate andmekogumisvahendite abil, mille hulka kuuluvad tegevuse jälgimise vormid, sündmuste hindamise vormid ja tolliametnike korrapärane küsitlemine.

Kuna programmil on toetav roll – programm aitab osalevate riikide ametiasutustel jagada teavet ja suurendada oma suutlikkust – , jälgitakse järelevalvesüsteemi abil eeskätt programmi raames toimuva tegevuse edenemist kajastavate näitajate ja väljundite taset. Võimaluse korral jälgitakse ka näitajaid valdkondades, mis on seotud programmi kõrgetasemeliste eesmärkidega.

Komisjon annab kord aastas välja programmi eduaruande, mis sisaldab kokkuvõtet tulemuslikkusest liikumisel programmi eesmärkide poole ning seonduvaid väljund- ja tulemusnäitajaid.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus.

Tolliprogramm viiakse ellu otsese eelarve täitmise raames, sest võttes arvesse programmi alusel elluviidava tegevuse laadi, programmi keskendumist tolliasutustele kui toetusesaajatele ja ELi ainupädevust tolliliidu puhul, võimaldab see jagada rahalisi vahendeid kõige tõhusamalt ja saavutada võimalikult suure mõju. See tagab komisjonile nii paindlikkuse kui ka juhtimisvolitused, et eraldada liikmesriikidega komiteemenetluse kaudu kokku lepitud prioriteete ja tekkivaid vajadusi arvesse võttes oma rahastamisotsustega igal aastal asjakohased vahendid. Konkreetsemalt peavad komisjoni talitused läbi vaatama ja heaks kiitma iga üksiku meetme, pidades silmas määruses sätestatud eesmärke ja tingimusi, vastuvõetud asjaomase aasta tööprogrammi ning rahastamisotsuses/toetuslepingutes sätestatud rahastamiskõlblikkuse kriteeriume.

Rakendamine toimub peamiselt hangete kaudu ja vähemal määral liikmesriikide ametiasutustega sõlmitud toetuslepingute kaudu.

Hangete puhul on maksete tegemise kord viidud täielikult vastavusse organisatsiooni standarditega (eelmakseid ei tehta, kõigi maksete eeltingimus on nõustumine eelnevalt kindlaks määratud tulemuste saavutamisega).

Toetuste puhul on kavandatud eelrahastamine kuni 90 % ulatuses. Toetuste lõppmaksete tegemisel ja summade tagasinõudmisel võetakse aluseks finantsaruanded ja kohapealsed järelauditid.

Hangete puhul rakendatav kontrollisüsteem põhineb kõikide tehingute eelneval põhjalikul kontrollimisel, millega välistatakse mis tahes vea esinemine maksmise ajal.

Toetuste puhul rakendatakse kontrollistrateegias kahetist lähenemisviisi:

1) liikmesriikide ametiasutuste finantsaruanded suletakse pärast kiiret dokumentide kontrolli, millele järgneb lõppmakse/tagasinõudekorraldus (seega vähenevad makseviivitused). Neid makse-/tagasinõudekorraldusi kontrollitakse finantsmenetlusse lõimitud tavapärase eelkontrolli käigus (kõikide tehingute eelkontroll);

2) eespool nimetatud kontrolle toetavad liikmesriikides tehtavad kohapealsed järelauditid. Maksunduse ja tolliliidu peadirektoraat teeb igal aastal kohapealse auditi kolmes kuni viies liikmesriigis, et enne programmitöö perioodi lõppu oleks kaetud enamik osalevatest riikidest.

2.2.2. Teave tuvastatud ohtude ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta.

Programmi rakendamisel tehtavate finantstehingutega seotud riskid on piiratud.

1) Hangete puhul kasutatakse enamiku (peamiselt IT-süsteemide arendamise ja käitamisega seotud) tehingute tegemiseks olemasolevaid raamlepinguid ja/või kaasdelegeerimist teistele komisjoni talitustele.

Maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadis sisse seatud üldine sisekontrollisüsteem (mis põhineb kõikide seonduvate tehingute põhjalikul eelkontrollil) võimaldas hoida veamäärad eelmise programmi puhul tublisti allpool olulisuse piirmäära (st hinnanguliselt 0,5 % juures). Selle kontrollisüsteemi kasutamist jätkatakse kõikide uue programmi raames tehtavate tehingute puhul, millega tagatakse veamäärade hoidmine tublisti allpool olulisuse piirmäära.

2) Tehingute riskitase on madal ka toetuste puhul, eelkõige seetõttu, et

- • toetusesaajad on liikmesriikide, kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide tolliametid – sellisel juhul konkursikutset ei esitata;
- kulutused on peamiselt seotud arvukate meetmetega, millest igaühe jaoks eraldatakse võrdlemisi väike summa (peamiselt reisi- ja elamiskulude katmiseks antavad hüvitised);
- meetmete registreerimisel ja finantsaruannete koostamisel on kohustus kasutada süsteemi ART2 (IT-süsteem kulude jälgimiseks), mis hõlmab teatavaid kontrolle;
- maksunduse ja tolliliidu peadirektoraat on kõik programmi raames elluviidavad projektid ja meetmed eelnevalt heaks kiitnud ning valiku- ja lepingu sõlmimise etapiga seotud kontrollid tagavad toetustega seotud kulukohustuste seaduslikkuse ja korrektsuse;
- varasemate järelkontrollide või kohapealsete järelauditite käigus kindlaks tehtud kõige levinumate vigade analüüsimisel on saadud kinnitust sellest, et seonduvad finantstehingud on madala riskiga.

Eelmise programmi elluviimisel jäi veamäär toetuste kaudu rakendatud osa puhul pidevalt allapoole olulisuse piirmäära (st umbes 1 % juurde). Selle kontrollisüsteemi

kohaldamist jätkatakse, tagades sel moel veamäärade hoidmise tublisti allpool olulisuse piirmäära.

2.2.3. Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).

Eelmise programmi puhul oli kontrollidega seotud aastane kogukulu pidevalt umbes 1,5 % (kõikide (nii hankeid kui ka toetusi hõlmavate) kontrollide kulude suhe aasta jooksul tehtud maksetesse) ja seda peetakse kulutõhusaks.

Vearisk on seonduvate finantstehingute laadi ja rakendamismeetodit arvesse võttes piiratud, nagu on märgitud eespool. Peale selle on põhjalikul eelkontrollil põhineva üldise sisekontrollisüsteemi eesmärk kõrvaldada enne maksete tegemist/sulgemist kõik võimalikud vead.

Toetuste puhul kohapeal tehtava järelkontrolliga vähendatakse makse tegemisel/sulgemisel vea esinemise riski veelgi, kuna sellel kontrollil on tugev ärahoidev mõju.

Kohaldatav kontrollistrateegia osutus eelmise programmi puhul tõhusaks ja tulemuslikuks ning kontrolli kulud osutusid piiratuks.

Kuna uue programmi puhul kasutatakse sama kontrollisüsteemi, on kontrolli eeldatavad kulud ja eeldatav vearisk maksete tegemisel/sulgemisel uue programmi puhul sarnane.

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Täpsustage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi pettustevastase võitluse strateegias keskendutakse kindlate pettusevastaste hoiakute väljakujundamisele peadirektoraadis, suurendades teadlikkust võimalikest pettuseriskidest ja edendades eetilist käitumist peadirektoraadi töötajate seas. Peale selle käsitletakse strateegias aktiivset koostööd OLAFiga ning pettusega seotud aspektide lõimimist peadirektoraadi strateegilise planeerimise ja programmitöö tsüklisse.

Kuna programmi rakendatakse (peamiselt) hangete kaudu, on programmi elluviimisel eriti asjakohane maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi pettustevastase võitluse strateegia 3. eesmärk (teadlikkuse suurendamine võimalikust huvide konfliktist suhtlemisel väliste sidusrühmade, näiteks lobistide, pakkujate ja töövõtjatega), mille puhul tuleks keskenduda 1) lobistidega esinevate kontaktide registreerimisele, 2) hankemenetluste ja pakkujatega esinevate kontaktide tsentraalsele haldamisele ning 3) lobistidega suhtlemist käsitleva spetsiaalse koolituse pakkumisele. Kohustuslik päringu tegemine varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemis enne lepingu sõlmist (või mis tahes finantstehingu tegemist) aitab veelgi piirata võimalikku pettust ja eeskirjade eiramist.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik ja uued kulude eelarveread

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Assigneeringute liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata[1].	EFTA riigid[2]	kandidaatriigid[3]	Kolmandad riigid	Finantsmääruse artikli [21 lõike 2 punkti b] tähenduses
1	03.01 Ühtne turg – Halduspiir 03.05 Ühtne turg – Tollikoostöö (tolliprogramm)	Liigendatud	EI	JAH	JAH	EI

[1] Liigendatud = liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.
[2] EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.
[3] Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Hinnanguline mõju kuludele

3.2.1. Üldine hinnanguline mõju kuludele

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	**1**	Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond

			2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***Pärast 2027. a astat***	**KOKKU**
Tegevusassigneeringud (punktis 3.1 loetletud eelarveridade kaupa)	Kulukohustused	(1)	126,587	130,144	132,753	135,414	138,129	140,897	143,976		**947,900**
	Maksed	(2)	30,975	94,322	117,123	122,203	124,928	127,061	129,462	201,826	**947,900**
Programmi vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud[1]	Kulukohustused = maksed	(3)	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300		**2,100**
Programmi vahendite assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	=1+3	126,887	130,444	133,053	135,714	138,429	141,197	144,276		**950,000**
	Maksed	=2+3	31,275	94,622	117,423	122,503	125,228	127,361	129,762	201,826	**950,000**

[1] Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***Pärast 2027. a astat***	**KOKKU**
Inimressursid		16,864	16,864	16,864	16,864	16,864	16,864	16,864		**118,048**
Muud halduskulud		0,686	0,686	0,686	0,686	0,686	0,686	0,686		**4,802**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	**17,550**	**17,550**	**17,550**	**17,550**	**17,550**	**17,550**	**17,550**		**122,850**

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***Pärast 2027. a astat***	**KOKKU**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	**144,437**	**147,994**	**150,603**	**153,264**	**155,979**	**158,747**	**161,826**		**1072,850**
	Maksed	**48,825**	**112,172**	**134,973**	**140,053**	**142,778**	**144,911**	**147,312**	**201,826**	**1072,850**

3.2.2. Üldine hinnanguline mõju haldusassigneeringutele

– ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist

– X Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aasta	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7								
Inimressursid	16,864	16,864	16,864	16,864	16,864	16,864	16,864	**118,048**
Muud halduskulud	0,686	0,686	0,686	0,686	0,686	0,686	0,686	**4,802**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7 kokku	**17,550**	**17,550**	**17,550**	**17,550**	**17,550**	**17,550**	**17,550**	**122,850**

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7[1] välja jäävad kulud								
Inimressursid								
Muud halduskulud	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	**2,100**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	**2,100**

KOKKU	**17,850**	**17,850**	**17,850**	**17,850**	**17,850**	**17,850**	**17,850**	**124,950**

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse juba meedet haldava peadirektoraadi assigneeringutega ja/või assigneeringute ümberpaigutamise teel peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

[1] Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

3.2.2.1. Hinnanguline personalivajadus

– ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist.

– X Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline täistööajale taandatud töötajate arv

Aasta		**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)								
Komisjoni peakorteris ja esindustes		108	108	108	108	108	108	108
Delegatsioonides								
Teadustegevus								
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad) [1] Rubriik 7								
Rahastatakse mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7	- peakorteris	18	18	18	18	18	18	18
	- delegatsioonides							
Rahastatakse programmi vahenditest [2]	- peakorteris							
	- delegatsioonides							
Teadustegevus								
Muu (täpsustage)								
KOKKU								

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate ümberpaigutamise teel peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Näitajad hõlmavad nii programmi otsese haldamise ja rakendamisega tegelevaid töötajaid kui ka programmist toetatavate/rahastatavate poliitikavaldkondadega tegelevaid töötajaid.
Koosseisuvälised töötajad	Näitajad hõlmavad nii programmi otsese haldamise ja rakendamisega tegelevaid töötajaid kui ka programmist toetatavate/rahastatavate poliitikavaldkondadega tegelevaid töötajaid.

[1] Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored spetsialistid delegatsioonides.

[2] Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised BA read).

3.2.3. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

– X ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist

– ☐ hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aasta	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**KOKKU**
Täpsustage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

– ☐ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele

– X Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:

X omavahenditele

☐ muudele tuludele

palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu ☐

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Ettepaneku/algatuse mõju[1]						
	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Artikkel ….							

Sihtotstarbeliste tulude puhul täpsustage, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave)

Programmi mõju võib avaldata kaudset toimet ELi tuludele, kuna eeldatakse muu hulgas, et täiustatud ja tõhusama tollitöö tulemusel kogutakse rohkem tollimakse ja impordi käibemaksu. See mõju ei ole aga mõõdetav.

[1] Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral peab märgitud olema netosumma, st brutosumma pärast sissenõudmiskulude mahaarvamist.